

Ferienprogramm VII (14.9.)

1. **Informieren** Sie sich über Herkules und die *Ara Maxima* in Rom.
2. **Latein-Deutsch:** Informieren Sie sich über Martial.
3. **Deutsch-Latein:** Informieren Sie sich über Ciceros Verhältnis zu Caesar und über Ciceros Rede *Pro Marcello*. Machen Sie wieder Übungen in *moodle*.

Ovid, Fasti 1, 543-582

Die Ara Maxima des Herkules

ecce boves illuc Erytheidas adplicat heros
                  emensus longi claviger orbis iter,
dumque huic hospitium domus est Tegeaea, vagantur   545
                  incustoditae lata per arva boves.
mane erat: excussus somno Tiryntius actor
                  de numero tauros sentit abesse duos.
nulla videt quaerens taciti vestigia furti:
                  traxerat aversos Cacus in antra ferox,   550
Cacus, Aventinae timor atque infamia silvae,
                  non leve finitimis hospitibusque malum.
dira viro facies, vires pro corpore, corpus
                  grande (pater monstri Mulciber huius erat),
proque domo longis spelunca recessibus ingens,   555
                  abdita, vix ipsis invenienda feris;
ora super postes adfixaque bracchia pendent,
                  squalidaque humanis ossibus albet humus.
servata male parte boum Iove natus abibat:
                  mugitum rauco furta dedere sono.   560
'accipio revocamen' ait, vocemque secutus
                  impia per silvas ultor ad antra venit.
ille aditum fracti praestruxerat obice montis;
                  vix iuga movissent quinque bis illud opus.
nititur hic umeris (caelum quoque sederat illis),   565
                  et vastum motu conlabefactat onus.
quod simul eversum est, fragor aethera terruit ipsum,
                  ictaque subsedit pondere molis humus.
prima movet Cacus conlata proelia dextra
                  remque ferox saxis stipitibusque gerit.   570
quis ubi nil agitur, patrias male fortis ad artes
                  confugit, et flammis ore sonante vomit;
quas quotiens proflat, spirare Typhoea credas

et rapidum Aetnaeo fulgur ab igne iaci.
 occupat Alcides, adductaque clava trinodis 575
 ter quater adverso sedit in ore viri.
 ille cadit mixtosque vomit cum sanguine fumos
 et lato moriens pectore plangit humum.
 immolat ex illis taurum tibi, Iuppiter, unum
 victor et Euandrum ruricolae vocat, 580
 constituitque sibi, quae Maxima dicitur, aram,
 hic ubi pars Urbis de bove nomen habet.

Martial IX, 101, 23-10

si cupis Alcidae cognoscere facta prioris, (es gibt einen neuen Herkules: den Kaiser...)
 disce: Libyn domuit raraque poma tulit,
 peltatam Scythico discinxit Amazona nodo, 5
 addidit Arcadio terga leonis apro,
 acripedem silvis cervum, Stymphalidas astris
 abstulit, a Stygia cum cane venit aqua,
 fecundam vetuit reparari mortibus hydram,
 Hesperias Tusco lavit in amne boves. 10

Deutsch-Latein: Cicero pro Marcello

(25) Itaque illam tuam (*wer ist angesprochen??*) praeclarissimam et sapientissimam
 vocem invitus audiui: "Satis diu vel naturae vixi vel gloriae." Satis, si ita vis, fortasse naturae,
 addam etiam, si placet, gloriae: at, quod maximum est, patriae certe parum. Qua re omitte,
 quaeso, istam doctorum hominum in contemnenda morte prudentiam: noli nostro periculo
 esse sapiens. Saepe enim venit ad auris meas te idem istud nimis crebro dicere, satis te tibi
 vixisse. Credo: sed tum id audirem, si tibi soli viveres, aut si tibi etiam soli natus esses.
 Omnium salutem civium cunctamque rem publicam res tuae gestae complexae sunt: tantum
 abes a perfectione maximorum operum, ut fundamenta nondum quae cogitas ieceris. Hic tu
 modum vitae tuae non salute rei publicae, sed aequitate animi definies? Quid, si istud ne
 gloriae tuae quidem satis est? cuius te esse avidissimum, quamvis sis sapiens, non negabis.

(26) Parumne, inquires, magna relinquemus? Immo vero aliis quamvis multis satis, tibi
 uni parum. Quicquid est enim, quamvis amplum sit, id est parum tum, cum est aliquid amplius.
 Quod si rerum tuarum immortalium, C. Caesar, hic exitus futurus fuit, ut devictis adversariis
 rem publicam in eo statu relinqueres in quo nunc est, vide, quaeso, ne tua divina virtus
 admirationis plus sit habitura quam gloriae: si quidem gloria est inlustris et pervagata
 magnorum vel in suos civis vel in patriam vel in omne genus hominum fama meritorum.

(27) Haec igitur tibi reliqua pars est: hic restat actus, in hoc elaborandum est, ut rem publicam constituas, eaque tu in primis summa tranquillitate et otio perfruire: tum te, si voles, cum et patriae quod debes solveris, et naturam ipsam expleveris satietate vivendi, satis diu vixisse dicito. Quid enim est omnino hoc ipsum diu, in quo est aliquid extremum? quod cum venit, omnis voluptas praeterita pro nihilo est quia postea nulla est futura. Quamquam iste tuus animus numquam his angustiis, quas natura nobis ad vivendum dedit, contentus fuit: semper immortalitatis amore flagravit.

(28) Nec vero haec tua vita ducenda est, quae corpore et spiritu continetur. Illa, inquam, illa vita est tua, quae vigebit memoria saeculorum omnium, quam posteritas alet, quam ipsa aeternitas semper tuebitur. Huic tu inservias, huic te ostentes oportet, quae quidem quae miretur iam pridem multa habet: nunc etiam quae laudet exspectat. Obstupescunt posterum certe imperia, provincias, Rhenum, Oceanum, Nilum, pugnas innumerabilis, incredibilis victorias, monumenta, munera, triumphos audientes et legentes tuos.

(29) Sed nisi haec urbs stabilita tuis consiliis et institutis erit, vagabitur modo tuum nomen longe atque late, sedem stabilem et domicilium certum non habebit. Erit inter eos etiam qui nascentur, sicut inter nos fuit, magna dissensio, cum alii laudibus ad caelum res tuas gestas efferent, alii fortasse aliquid requirent, idque vel maximum, nisi belli civilis incendium salute patriae restinxeris, ut illud fati fuisse videatur, hoc consili. Servi igitur eis etiam iudicibus, qui multis post saeculis de te iudicabunt, et quidem haud scio an incorruptius quam nos; nam et sine amore et sine cupiditate et rursus sine odio et sine invidia iudicabunt.

(30) Id autem etiam si tum ad te, ut quidam falso putant, non pertinebit, nunc certe pertinet esse te talem, ut tuas laudes obscuratura nulla umquam sit oblivio. Diversae voluntates civium fuerunt distractaeque sententiae. Non enim consiliis solum et studiis, sed armis etiam et castris dissidebamus. Erat enim obscuritas quaedam, erat certamen inter clarissimos duces: multi dubitabant quid optimum esset, multi quid sibi expediret, multi quid deceret, non nulli etiam quid liceret.

(31) Perfuncta res publica est hoc misero fatalique bello: vicit is, qui non fortuna inflammaret odium suum, sed bonitate leniret; neque omnis quibus iratus esset, eosdem etiam exsilio aut morte dignos iudicaret. Arma ab aliis posita, ab aliis erepta sunt. Ingratus est iniustusque civis, qui armorum periculo liberatus animum tamen retinet armatum, ut etiam ille melior sit qui in acie cecidit, qui in causa animam profudit. Quae enim pertinacia quibusdam, eadem aliis constantia videri potest.

(32) Sed iam omnis fracta dissensio est armis, extincta aequitate victoris: restat ut omnes unum velint, qui habent aliquid non sapientiae modo, sed etiam sanitatis. Nisi te, C. Caesar, salvo et in ista sententia qua cum antea tum hodie vel maxime usus es manente salvi esse non possumus. Qua re omnes te, qui haec salva esse volumus, et hortamur et obsecramus, ut vitae, ut saluti tuae consulas; omnesque tibi, ut pro aliis etiam loquar quod de me ipse sentio, quoniam subesse aliquid putas quod cavendum sit, non modo excubias et custodias, sed etiam laterum nostrorum oppositus et corporum pollicemur.